

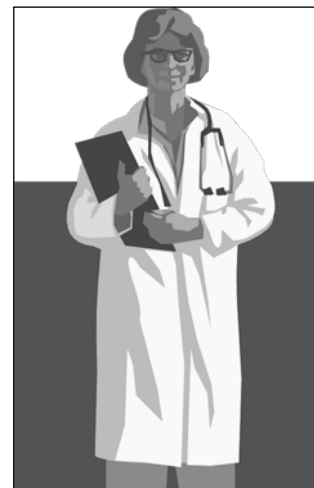
KAIP PILDYTI MEDICININĮ MIRTIES LIUDIJIMĄ?

Mirties priežasčių statistikos kokybė stipriai priklauso nuo medicininių mirties liudijimą išduodančių ir jų pildančių gydytojų kvalifikacijos bei geranoriškumo.

Kokybiškai mirties priežasčių statistikai būtina tiksli, išsami, profesionaliai nurodyta ligos diagnozė ir mirties priežasties išorinės aplinkybės.

Primename pagrindines medicininio mirties liudijimo pildymo taisykles.

Medicininis mirties liudijimas susideda iš 2 dalių: šaknelės ir liudijimo. Abi šios dalys numeruojamos tuo pačiu eilės numeriu. Šaknelėje ir mirties liudijime įrašyta informacija turi būti vienoda.

MEDICININIO MIRTIES LIUDIJIMO (FORMA Nr. 106/A) PILDYMAS

Medicininis mirties liudijimas (forma Nr. 106/a) pildomas mirusiesiems, kurių amžius 7 ir daugiau parų. Medicininis mirties liudijimas Lietuvos Respublikoje išrašomas valstybine kalba. Pradžioje išrašomas *medicininį mirties liudijimą išdavusios įstaigos pavadinimas* (gali būti dedamas įstaigos spaudas su rekvizitais), *medicininio mirties liudijimo numeris*, nurodomas medicininio mirties liudijimo pobūdis (*galutinis, laikinas, vietoje galutinio, vietoje laikino*), pabraukiant atitinkamus žodžius. Jeigu išdavus galutinį mirties liudijimą paaiškėja, kad jame nurodyti netikslūs duomenys, išrašomas kitas galutinis medicininis mirties liudijimas su nauju eilės numeriu, nurodant anksčiau išduoto galutinio medicininio mirties liudijimo numerį. Laikinas medicininis mirties liudijimas išduodamas, jei medicininio mirties liudijimo išrašymo metu nėra pakankamai aiški mirties priežastis ir jai nustatyti reikia atlikti papildomus tyrimus. Laikinas medicininis mirties liudijimas ne vėliau kaip per mėnesį turi būti pakeistas galutiniu. Įrašoma medicininio mirties liudijimo išrašymo data (*metai, mėnuo, diena*).

1 punkte aiškiai, didžiosiomis raidėmis, įrašomas mirusiojo vardas ir pavardė, asmens kodas.

2 punkte mirusiojo lytį atitinkanti reikšmė (*vyr.; mot.*) apvedama rutuliuku (arba pabraukiama). Šios pildymo taisyklės reikia laikytis ir atsakant į kitus klausimus, šifruotus skaitmenimis. Jei lytis nenustatyta, žodžiais įrašoma „nenustatyta“.

3 punkte įrašoma mirusiojo gimimo data (*metai, mėnuo, diena*).

4 punkte įrašoma mirusiojo mirties data (*metai, mėnuo, diena*).

5 punktas pildomas tik naujagimio, po gimimo išgyvenusio nuo 7 iki 28 parų, mirties atveju:

5.1 punkte pažymima, ar naujagimis *išnešiotas*, ar *neišnešiotas*;

5.2 punkte įrašoma mirusiojo naujagimio kūno masė (gramais).

6 punkte nurodoma mirusiojo nuolatinė gyvenamoji vieta:

6.1 punkte – *adresas*;

6.2 punkte – *miestas* ar *kaimas*.

7 punkte nurodomi duomenys apie mirties vietą:

7.1 punkte pažymima mirusiojo mirties vieta (*ligoninė, namai, kita*);

7.2 punkte įrašomas mirties vietos *adresas* (visais atvejais).

8 punkte nurodoma viena iš mirties priežasčių (*liga, nelaimingas atsitikimas, savižudybė, nužudymas, nenustatyta priežastis, profesinė liga*).

Jeigu mirties priežastis yra nelaimingas atsitikimas (8 punkte turi būti pažymėta reikšmė nelaimingas atsitikimas, tada papildomai 9 punkte reikia nurodyti:

9.1 punkte – nelaimingo atsitikimo pobūdį (*susijęs su gamyba, nesusijęs, nenustatyta*);

9.2 punkte – vieną iš nelaimingo atsitikimo rūšių (*transporto trauma, paskendo, sudegė, apsinuodijo alkoholiu arba surogatais*).

10 punkte nurodomas įvykio laikas, vieta ir aplinkybės (pvz.: 2011-07-20 d. 12 val. dažydamas savo namo sieną nukrito nuo kopėčių; 2011-05-13 d. 2 val. 15 min. lengvojo automobilio vairuotojas žuvo susidūrimo su sunkvežimiu greitkelyje metu ir t. t.). Kritimo atvejais apibūdinamas kritimo aukštis (pvz.: atsitiktinai namuose nukrito nuo laiptų; darbe nukrito nuo pastolių ir kt.).

Mirties priežastys nurodomos medicininio mirties liudijimo 11 ir 12 punktuose.

Mirties priežastis reikia rašyti valstybine kalba, aiškiai ir įskaitomai, nevartoti medicininių terminų sutrumpinimų. Nepakanka vietoje diagnozės įrašyti tik ligos kodą (pagal TLK-10-AM).

Tais atvejais, kai mirtį sukėlė ne ankstyvoji ligos forma, o jos pasekmės (pvz., „smegenų infarkto pasekmės“ arba „šlaunikaulio lūžio padariniai“ ir kt.), esant galimybei, nurodyti ūmios ligos, kurios pasekmė įrašyta diagnozėje, ar nelaimingo atsitikimo, kurio padariniai yra pagrindinė mirties priežastis, datą.

11 punkte įrašomos **visos ligos ar būklės, tiesiogiai susijusios su pagrindine mirties priežastimi.**

11 punkto (a) eilutėje įrašoma **tiesioginė mirties priežastis**, t. y. liga, trauma ar komplikacija, tiesiogiai sukėlusios mirtį. Nerašyti tokios mirties priežasties kaip širdies sustojimas, kvėpavimo sustojimas ar

biologinė mirtis. Jeigu (a) eilutėje yra įrašoma tam tikro organo nepakankamumo diagnozė (pvz.: stazinis širdies nepakankamumas, kepenų nepakankamumas, inkstų nepakankamumas ar kvėpavimo nepakankamumas), **būtina** tolesnėje eilutėje nurodyti nepakankamumą sukėlusią priežastį (pvz., inkstų nepakankamumas, kaip nuo insulino priklausomo cukrinio diabeto pasekmė ir kt.).

Jeigu tiesioginė mirties priežastis (a) eilutėje yra kitos ligos ar būklės pasekmė, tai ši liga turėtų būti įrašyta **11 punkto (b) eilutėje**. Jeigu būklė, įrašyta (b) eilutėje, yra pasekmė kitos ligos ar būklės, tai ši būklė turi būti įrašyta **11 punkto (c) eilutėje**.

11 punkto (d) eilutėje įrašoma **pagrindinė liga ar trauma (pagrindinė mirties priežastis)**, kai ji yra anksčiau įrašytų būklių, vėliau tapusių tiesiogine mirties priežastimi, pradžia.

Pagal Pasaulio sveikatos organizacijos apibrėžimą „*pagrindinė mirties priežastis – liga arba sužalojimas, sukėlęs patologinių būklių grandinę, tiesiogiai lėmusią mirtį, arba nelaimingo atsitikimo ar smurto aplinkybės, sukėlusios mirtiną sužalojimą*“.

12 punkte įrašomos **kitos svarbios pataloginės būklės, sąlygojusios mirtį, bet nesusijusios su pagrindine mirties priežastimi** ar jos komplikacijomis.

Medicininio mirties liudijimo 11 ir 12 punktų užpildymo pavyzdys:

11. Mirties priežastys:

- (a) Tiesioginė mirties priežastis *Kraujavimas iš stemplės išsiplėtusių mazgų*
 (b) Tarpinė mirties priežastis *Portinė hipertenzija*
 (c) Tarpinė mirties priežastis *Kepenų cirozė*
 (d) Pagrindinė liga (trauma), sukėlusios mirtį *Lėtinis virusinis hepatitas C*

12. Kitos svarbios pataloginės būklės, sąlygojusios mirtį, bet nesusijusios su pagrindine mirties priežastimi *Nuo insulino nepriklausomas cukrinis diabetas*
Lėtinė išeminė širdies liga

Pateiktame pavyzdyje pagrindinė mirties priežastis (pagrindinė liga) yra lėtinis virusinis hepatitas C, dėl kurio išsivystė pataloginių būklių grandinė (tarpinės mirties priežastys – kepenų cirozė ir portinė hipertenzija), kurių pasekmė – kraujavimas iš stemplės išsiplėtusių mazgų (tiesioginė mirties priežastis). Tai yra susijusios su pagrindine mirties priežastimi ligos ir būklės ir jos visos įrašytos medicininio mirties liudijimo 11 punkte.

Pateiktame pavyzdyje nuo insulino nepriklausomas cukrinis diabetas ir lėtinė išeminė širdies liga yra sąlygojusios priežastys. Jos nėra tiesiogiai susijusios su pagrindine mirties priežastimi, todėl įrašytos medicininio mirties liudijimo 12 punkte.

Jeigu tiesioginė mirties priežastis, įrašyta (a) eilutėje, yra nelaimingo atsitikimo, savižudybės ar nužudymo pasekmė, išorinė priežastis įrašoma (d) eilutėje.

Nerašyti pagrindinės mirties priežasties medicininio mirties liudijimo 12 punkte.

13 punkte nurodoma, kas užpildė medicininį mirties liudijimą (*gydęs gydytojas, apžiūrėjęs mirusįjį ir konstatavęs mirtį; kitas gydytojas, apžiūrėjęs mirusįjį ir konstatavęs mirtį; gydęs gydytojas, remdamasis medicinine dokumentacija ir mirusįjį apžiūrėjusio kito gydytojo išvada; patologoanatomas, atlikęs autopsiją; teismo medicinos ekspertas: atlikęs autopsiją, remdamasis išorine mirusiojo apžiūra; kitokiomis aplinkybėmis (jas paaiškinant).*

14 punkte gydytojas, apžiūrėjęs mirusįjį, bet neišdavęs medicininio mirties liudijimo, nurodo savo pareigas, vardą ir pavardę. **Jei mirusįjį apžiūri ir mirties liudijimą išduoda tas pats gydytojas, 14 punktas nepildomas.**

15 punkte gydytojo, išdavusio medicininį mirties liudijimą, vardas ir pavardė rašomi įskaitomai. Gydytojas turi naudoti asmeninį spaudą ir gydymo įstaigos spaudą. Parašas turi būti originalus.

MEDICININIO PERINATALINĖS MIRTIES LIUDIJO (FORMA Nr. 106-2-1/A) PILDYMAS

Perinatalinės mirties atveju, t. y. **gimusiam negyvam kūdikiui (negyvagimiui) bei naujagimiui, mirusiam pirmąją gyvenimo savaitę (0–6 paros)**, išrašomas medicininis perinatalinės mirties liudijimas (forma Nr. 106-2-1/a).

Medicininis perinatalinės mirties liudijimas Lietuvos Respublikoje išrašomas valstybine kalba. Pradžioje įrašomas *medicininį mirties liudijimą išdavusios įstaigos pavadinimas* (gali būti dedamas įstaigos spaudas su rekvizitais), *medicininio mirties liudijimo numeris*, nurodomas medicininio liudijimo pobūdis (*galutinis, laikinas, vietoje galutinio, vietoje laikino*), pabraukiant atitinkamus žodžius. Galutinio ir laikino medicininio perinatalinio mirties liudijimo išdavimo / keitimo tvarka tokia pat kaip ir medicininio mirties liudijimo (aprašyta 1 dalyje). Įrašoma medicininio perinatalinės mirties liudijimo išdavimo data (*metai, mėnuo, diena*). Pažymima, ar medicininis perinatalinės mirties liudijimas išrašomas *negyvagimiui*, ar *mirusiam pirmąją gyvenimo savaitę* (reiklama reikšmė apvedama rutuliuku arba pabraukiama).

1 punkte aiškiai, didžiosiomis raidėmis, įrašomas *mirusiojo vardas ir pavardė*.

2 punkte nurodoma mirusiojo lytis (vyriška, moteriška). Jei lytis nenustatyta, žodžiais įrašoma „*nenustatyta*“.

3 punkte įrašoma mirusiojo gimimo data (*metai, mėnuo, diena, valanda*).

4 punkte nurodoma gimimo vieta (*stacionare, namuose, kitur*). Jei kūdikis gimė stacionare, įrašyti jo pavadinimą.

5 punkte įrašoma naujagimio mirties data (*metai, mėnuo, diena, valanda*). Negyvagimiui šis punktas nepildomas.

6 punkte nurodoma naujagimio mirties (vaisiaus žūties) vieta (*stacionare, namuose, kitur*). Jei mirtis įvyko stacionare, įrašyti jo pavadinimą.

7 punkte aiškiai įrašomas *motinos vardas ir pavardė*.

7.1 punkte įrašomas *motinos asmens kodas*.

7.2 punkte nurodoma šeiminė padėtis (*išteikėjusi, santuoka neįregistruota, neišteikėjusi, išsituokusi, našlė*).

7.3 punkte pažymimas motinos išsilavinimas (*pradinis, pagrindinis, vidurinis, aukštesnysis, aukštasis*).

8 punkte nurodoma motinos nuolatinė gyvenamoji vieta.

8.1 punkte nurodoma, gyveno *mieste*, ar *kaimė*.

9 punkte įrašomas *kelintas gimdymas*.

10 punkte įrašoma *nėštumo trukmė* (savaitėmis).

11 punkte įrašomi duomenys apie naujagimį (negyvagimį):

11.1 punkte nurodomas gimimo eiliškumas (*vienas, pirmas iš dvynių, antras iš dvynių, esant daugiavaisiam nėštumui*);

11.2 punkte nurodomas *svoris* (gramais);

11.3 punkte nurodomas *ūgis* (centimetrais).

11.4 punkte pažymima, ar naujagimis (negyvagimis) buvo: *išnešiotas, neišnešiotas, pernešiotas*.

Mirties priežasčių dalyje būtina turi būti įrašomos ne tik negyvagimio ar naujagimio ligos ar būklės, sukėlusios mirtį, bet ir motinos ligos ar būklės, lėmusios naujagimio mirtį ar negyvo kūdikio gimimą.

12 punkte įrašomos **perinatalinės mirties priežastys** (nurodyti vieną ligą):

12 punkto (a) eilutė – **pagrindinė liga ar būklė, lėmusi naujagimio mirtį;**

12 punkto (b) eilutė – **kita naujagimio liga ar būklė, sąlygojusi mirtį;**

12 punkto (c) eilutė – **pagrindinė motinos liga ar būklė (placentos būklė), lėmusi naujagimio mirtį;**

12 punkto (d) eilutė – **kita motinos liga ar būklė (placentos būklė), sąlygojusi naujagimio mirtį;**

12 punkto (e) eilutė – kitos būklės.

13 punkte nurodoma perinatalinės mirties priežastis (*liga, nelaimingas atsitikimas, žmogžudystė, nenustatyta*).

14 punkte nurodoma, kas užpildė medicininį perinatalinės mirties liudijimą (*gydęs gydytojas, apžiūrėjęs mirusį ir konstatavęs mirtį; kitas gydytojas, apžiūrėjęs mirusį ir konstatavęs mirtį; gydęs gydytojas, remdamasis medicinine dokumentacija ir mirusį apžiūrėjusio kito gydytojo išvada; patologas, atlikęs autopsiją; teismo medicinos ekspertas: atlikęs autopsiją, remdamasis išorine mirusiojo apžiūra; kitomis aplinkybėmis (jas paaiškinant)*).

15 punkte gydytojas, konstatavęs mirtį, bet neišdavęs medicininio mirties liudijimo, nurodo savo pareigas, vardą ir pavardę bei pasirašo.

16 punkte gydytojo, užpildančio medicininį perinatalinės mirties liudijimą, vardas ir pavardė rašomi įskaitomai. Gydytojas turi naudoti asmeninį spaudą ir gydymo įstaigos spaudą. Parašas turi būti originalus.

Daugiau informacijos su medicininio mirties liudijimo pildymo pavyzdžiais galima rasti leidinyje „Medicininio mirties liudijimo pildymo metodiniai nurodymai“ (http://sic.hi.lt/data/mirt_vad.pdf). Kilus neaiškumams, teirautis tel. (8 5) 277 3305 arba el. paštu vile@lsic.lt.

*Vilė Cicėnienė,
Kotryna Paulauskienė, Aurelija Trakienė
Higienos instituto
Sveikatos informacijos centro
Mirties priežasčių registras*

